

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 177/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Tomášom Čverčkom, Čajakova 5, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 22 C 83/2018 z 23. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 22 C 83/2018 z 23. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľka uviedla, že v upomínacom konaní vystupovala v postavení žalobkyne a pre účely tohto súdneho konania jej bol v súlade s § 11c ods. 1 v spojitosti s položkou I písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) vyrubený a zaplatený súdny poplatok v sume 220,50 eur. Na základe odporu podaného žalovaným súdne konanie pokračovalo na okresnom súde, ktorý sťažovateľke dodatočne vyrubil súdny poplatok v sume 220,50 eur z dôvodu dorubenia súdneho poplatku do plnej sumy podľa položky I písm. a) zákona o súdnych poplatkoch.

3. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka sťažnosť, poukazujúc na § 11c ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, ktorý vylučuje aplikáciu § 6 ods. 3 a 5 zákona o súdnych poplatkoch, a preto postup súdu pri vyrubení poplatkovej povinnosti bol nezákonný. O sťažnosti rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol.

4. Sťažovateľka takto dorubený súdny poplatok zaplatila napriek tomu, že vyrubenie súdneho poplatku v sume 220,50 eur nemalo vecnú oporu v zákone o súdnych poplatkoch, pričom použitá analógia na vyrubenie súdneho poplatku je neprípustná. Podľa názoru sťažovateľky poplatková povinnosť bola stanovená v súlade s § 11c zákona o súdnych poplatkoch s tým, že súdny poplatok je splatný podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní a jeho výška je 50 % z percentnej sadzby ustanovenej v sadzobníku súdnych poplatkov; ustanovenia § 6 ods. 3 a 5 sa nepoužijú. Vznik poplatkovej povinnosti nastal u sťažovateľky momentom podania návrhu na vydanie platobného rozkazu podľa § 3 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“).

5. Zákon o upomínacom konaní ustanovuje, že po podaní odporu sa na základe návrhu žalobcu pokračuje v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku (§ 14 ods. 1 zákona o upomínacom konaní). Podanie odporu teda nezakladá zastavenie súdneho konania podľa zákona o upomínacom konaní a zároveň pokračovanie v konaní na príslušnom súde nezakladá začiatok nového súdneho konania podľa Civilného sporového poriadku. Uvedené vyplýva v prvom rade z gramatického a doslovného výkladu príslušného ustanovenia, ktoré jednoznačne hovorí o „pokračovaní“ v už začatom súdnom konaní.

6. Sťažovateľka uviedla, že súdne konanie je ako celok konkrétnym procesným vyjadrením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súdne konanie podľa zákona o upomínacom konaní nie je žiadnym procesným rozhodnutím oddelené od súdneho konania vedeného podľa Civilného sporového poriadku, v ktorom po zrušení platobného rozkazu sťažovateľka pokračovala. Z už uvedeného vyplýva, že postúpenie veci príslušnému súdu podľa Civilného sporového poriadku nie je momentom začatia nového súdneho konania.

7. Podporne sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že upomínacie konanie a nadväzujúce súdne konanie majú totožné podmienky konania. Prebiehajúce upomínacie konanie zakladá prekážku litispendencie k inému súdnemu konaniu, ktoré by malo rovnaký predmet. Z uvedeného dôvodu nie je dôvod rozlišovať procesné podmienky týchto konaní vo vzťahu k vecnej podmienky, ktorá sa viaže na predpoklady vzniku poplatkovej povinnosti.

8. Zákon o súdnych poplatkoch taxatívne v § 5 ustanovuje moment vzniku poplatkovej povinnosti, pričom v časti osobitne upravujúcej upomínacie konanie neupravuje postúpenie na príslušný súd ako moment vzniku poplatkovej povinnosti, a taktiež nesplnomocňuje súd, na ktorý bola vec postúpená, na dorubenie 50 % súdneho poplatku (splatného podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu). Podľa sťažovateľky preto postup okresného súdu nemá oporu v zákone o súdnych poplatkoch a ak by sme sa na vec

dívali z pohľadu použitia analógie v nadväznosti na § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch, takáto analógia by bola neprípustná a nepriliehavá.

9. Sťažovateľka zastáva názor, že postúpenie podania na príslušný súd podľa Civilného sporového poriadku sa v ničom nelíši od situácie, ak by bola žaloba podaná na nepríslušnom súde v konaní podľa Civilného sporového poriadku a následne na námietku protistrany by bola vec postúpená príslušnému súdu. Ani v takom prípade by nedošlo k opakovanému vzniku poplatkovej povinnosti u žalobcu.

10. V tejto súvislosti nemožno podľa názoru sťažovateľky opomenúť, že zákonodarca má široké uváženie v tom, akým spôsobom tieto povinnosti vymedzí, či už ide napr. o určenie predmetu, výšky či poplatníka poplatku. Samotný už uvedený základný účel daňovej či poplatkovej povinnosti ho v tomto smere žiadnym spôsobom neobmedzuje (m. m. PL. ÚS 109/2011). Úvaha zákonodarcu však nemôže byť bezhraničná, pričom jej medze možno vyvodit' z niektorých ústavných noriem, ktoré musia byť rešpektované i v oblasti daní a poplatkov. Zo zásady právneho štátu, ktorej normatívne vyjadrenie je obsiahnuté v čl. 1 ods. 1 ústavy, vyplýva totiž tiež požiadavka, aby bola daňová či poplatková povinnosť vymedzená jasne a určito (I. ÚS 464/2010).

11. Sťažovateľka tiež poukázala na čl. 59 ods. 1 ústavy, ktoré je konkretizáciou všeobecného pravidla podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy. Z uvedeného je zrejmé, že týmto spôsobom ústavodarca osobitne zdôraznil limity ukladania povinnosti monetárneho charakteru vrchnostenským spôsobom. Z ústavného pravidla legality ukladania poplatkov (nullum tributim sine lege) vyplýva jednak požiadavka výkladu zákona in dubio pro tributario (teda v pochybnostiach v prospech poplatníka) a jednak zákaz použitia analógie v neprospech poplatníka. Keďže zákon o súdnych poplatkoch vyslovene nestanovil oprávnenie pre všeobecný súd obdobným spôsobom dorubovať súdny poplatok, uvedené znamená, že okresný súd použil vo veci právnu úvahu založenú na neprípustnej analógii v nadväznosti na § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch.

12. Sťažovateľka považuje protiústavný postup okresného súdu pri dorubení súdneho poplatku za zásah do jej ústavou chránených práv. Uloženie poplatkovej povinnosti centra legem a jej následné zaplatenie predstavuje protiústavný zásah do základného práva sťažovateľky vlastniť majetok, ako aj základného práva na súdnu ochranu. Samotné odôvodnenie napadnutého uznesenia neodpovedá dostatočne na námietky uvádzané sťažovateľkou v sťažnosti a iba arbitrárnym spôsobom sumarizuje povahu súdneho konania a vyrubovacieho konania bez priamej nadväznosti na otázku poplatkových povinností podľa zákona o súdnych poplatkoch. Otázky vzniku poplatkovej povinnosti pri súdnych poplatkoch je nutné z hľadiska ich ústavnej konformity vnímať obzvlášť citlivo, pretože zaplatenie súdneho poplatku ako vecná podmienka súdneho konania bezprostredne súvisí s efektívnym uplatňovaním práva na súdnu ochranu. Protizákonné vyrubenie súdneho poplatku takto v konečnom dôsledku vedie k odopretiu spravodlivosti subjektu takéhoto súdneho poplatku. Sťažovateľka získala podaním návrhu na začatie konania podľa zákona o upomínacom konaní oprávnenie na oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 50 %, ktoré jej malo byť zachované počas celého priebehu súdneho konania.

13. Okresný súd mal byť vo svojom postupe pri ukladaní poplatkovej povinnosti viazaný požiadavkou postupovať na základe ústavne konformného výkladu § 11c zákona o súdnych poplatkoch. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 688/2016 z 18. júla 2018.

14. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že práva sťažovateľky uvedené v bode 1 a v záhlaví tohto rozhodnutia napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené. Zároveň žiadala, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a priznal jej náhradu trov konania.

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.

20. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

22. Predmetom konania ústavného súdu je rozhodovanie o namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo podľa sťažovateľky dôjsť napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol sťažovateľke vyrubený doplatok k súdnemu poplatku. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že napadnuté uznesenie okresného súdu je nezákonné z dôvodu jeho rozporu s právnou úpravou ukladania súdnych poplatkov a okresným súdom aplikovaná analógia je neprípustná. Sťažovateľka zastáva názor, že súdny poplatok zaplatený sťažovateľkou ako žalobkyňou v upomínacom konaní vo výške 50 % z percentnej sadzby ustanovenej v sadzobníku súdnych poplatkov (220,50 €) sa vzťahuje na celé súdne konanie a po postúpení veci okresnému súdu jej nemala byť uložená povinnosť zaplatiť doplatok k súdnemu poplatku. Moment vzniku poplatkovej povinnosti je podľa zákona o súdnych poplatkoch upravený taxatívne [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch], pričom postúpenie veci príslušnému súdu po upomínacom konaní takým momentom v zmysle zákona o súdnych poplatkoch nie je. Po podaní odporu v upomínacom konaní sa na základe návrhu žalobcu iba pokračuje v konaní na príslušnom súde podľa Civilného sporového poriadku.

23. Ústavný súd tiež poukazuje na § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, v zmysle ktorého ak vydá súd nesprávne rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, takéto rozhodnutie zruší alebo zmení aj bez návrhu. Z uvedeného teda vyplýva, že súd môže nesprávne vyrubený poplatok poplatníkovi vrátiť.

24. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je právny názor, že ak Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 422 (účinný od 1. júla 2016) vylučuje u bagatel'ných vecí prieskum rozhodnutí vydaných súdmi druhej inštancii, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 746/2016). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagatel'nú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv

alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013). Vo veci sťažovateľky o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu nejde.

25. Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha ústavnej ochrany v spore o sumu, ktorá je zjavne bagatelná, ústavný súd na základe dosiaľ uvedeného pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie ústavnej ochrany, a preto sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2019